

Nad on kohal

Kes küsis valgeid jõule? Nüüd on need igatahes kohal.

Talv algas ametlikult alles eile, ent oli selleks ajaks suutnud juba mõnegi meist põhjalikult ära tüüdata. Muidugi on lumi ilus, aga kas just autokatusel, õueteel, lobjakana linnatänavail või tuisuna silmis ja krae vahel.

Mõistagi on Eestimaa rikkus neli aastaaega, aga ikkagi kriibeldab hinges kusagilt kuulnud teave, et kriisist vaevlevas Kreekas müüakse kinnisvara imeodavalt.

Käed on väsinud, selg annab jälle tunda. Tegelikult on kohutavalt kiire, kuid väljasõidutee on taas kord täis sadanud. Ja seda kõike on tulnud sellel talvel kogeda korduvalt. Kohutav!

Kuni ühel hetkel märkad, et lumeloopimine ei väsitagi enam nii väga. Lihaseid on muutunud sitkemaks, külm virgutab, sügis-halluses kadunud jume on taas näkku ilmunud ning uni öösel magus ja kosutav.

Ühtäkki tunned uhkust, et oled Põhjamaa laps, kellele tõrts lund ja vinget tuult ei tee muud, kui et muudab veel tugevamaks. Saad hakkama sellega, mida aastaringelt sooja päikeses mõnuleja ehk kujutledagi ei oska. Ja kui mõnus on pärast lumemes müttamist istuda küdeva ahju või kamina ees!

Ütleme siis otse välja. Rõõmsalt lumiseid jõule kõigile!

VIVIKA VESKI

LUGEJA KÜSIB

Kahjustatud kaktused

Mu kaks täiesti elujõulist kaktust muutusid tuhmiks ja nende varre alumine osa pehmenes. Mis häda on neile kallale tulnud?

Vastab

VÄINO PALLUM

Väga napp kahjustuse kirjeldus ei võimalda kindlalt öelda, mis tõbi või kahjur võiks kaktust kimbutada.

Taimede tuhmjas (hall) välisilme ja juurekaela pehmenemine on kaktuste puhul mitme kahjustuse esmatunnuseks. Seda nii seenhaiguste (kaktusefusarioos, kaktusefütoftoroos ja kaktusepehmemädanik) kui ka kahjuritite – kaktusejuuretäi ja nematoodide esinemisel.

Alustame kahjustajate tutvustamisega. Üldisest kahjustuste tõrjest saate lugeda järgmisest TT numbrist.

Seenhaigused

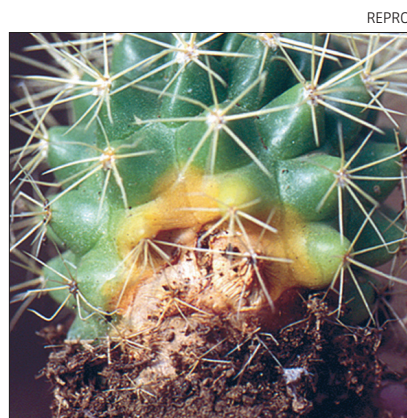
Kaktusefusarioosi tekitab seen *Fusarium oxysporum f. sp. opuntiarum*. Haigus võib tabada kaktuse kõiki liike. Taim muutuvad esmalt hallikaks ja läiketuks. Sellele järgneb kasvuseisak ja võrsetippude kortsumine (lülil- ja lehtkaktustel). Võrsetipud värvuvad punakaks, lülid näruvad ja vajuvad rippu.

Kera- ja sammaskaktused kortsuvad tugevasti. Taimed nakatuvad enamasti mulla kaudu.

Haigusetektaja sissetungi taimejuurtesse soodustavad nematoodide, leinasääskede vastsete ja teiste kahjuritite tekitatud vigastused.

Juured kõdunevad, järele jäävad vaid juhtsoonte kiud. Kaktuse juurekaela ristlõikel on näha punakaspruun juhtsoonte ring – fusarioosinakkuse selge tunnusmärk. Küllaldase niiskuse korral moodustub nakkuskohal *Fusarium*'i seene punakas või violetjas eoskirm.

Kaktusefütoftoroosi ehk pruunmädanikku tekitavad vetikseened *Phytophthora cactorum* ja *Ph. parasitica*. Taim juurekael pehmeneb ja peagi ka pruunistub. Haiguse süvenedes pruunistub ka kaktusevarre sisemus. Hil-

jem areneb nakkuskohal mädanik ja moodustub patogeeni valkjashall võrgutaoline eoskirm.

Fütoftoroosi haigestuvad sagedamini noored lülilikaktused. Haigus algab äkki. Niiskes ja umbses ruumis häviv taim kiiresti. Haigusõrnaks muutuvad üleväetatud ja liiga lihavad kaktused.

Kaktusepehmemädanikku tekitab seen *Drechslera cactivora*. Tundlikumad selle suhtes on ja tavaliselt enam haigestuvad sammaskaktused. Esiti juurekaelale, seejärel varrele tekitavad klaasjad pehmed mädanikulaid. Niiskes keskkonnas moodustub laikudel lillakas kuni oliivjasmust sametjas kirm. Haiged noortaimed kuivavad muumiataoliselt kokku.

Kaktusejuuretäi (*Rhizocactus cacticans*) kahjustusel muutub kangunud ja normaalse rohelise läike kaotanud (hallinenud) kaktus pikapeale pehmeks, kortsub ja närub. Kahjustuse eristamise tunnus haigustest: valkjad jahukad (vahaeritisega kaetud) umbes 2 mm suurused täid taime juurtel ja juurekaelal.

Kaktuse-nematoodi (*Cactodera cacti*) ja pahknematoodi (*Meloidogyne sp.*) kahjustuse korral muutub kangunud ja pehmenenud kaktus lõpuks käsnjaks. Taimel lõpliku hävingu põhjustavad nõrgestatud taime tunginud seened ja bakterid. Kaktuse-nematoodi saab tuvastada üksnes laboris luubi abil, sest juurtel on vaid 0,5 mm suurused pruunikad sidrunikujulised tsüstid.

Pahknematoodi imemisel tekitavad juurtele hästi nähtavad mitmesuguse suuruse ja kujuga pahad.